

καὶ βοσκὴν καὶ οἰζησιν, εἴτε μέχρι καιροῦ ἢ καὶ ἔως τῆς τελευτῆς τοῦ ὑπεξελόντος.

λ'. PAPI. Ἐὰν ληγατευθῆ μοὶ ἡ δεσποτεία καὶ σοὶ ἡ χρῆσις, καὶ τελευτῆς περιόντος τοῦ διαθέμένου, οὐδέν μέρει παρὰ τῷ αἰληφονόμῳ.

Ἐν τισι θέμασιν οὐκ ἕστειν ἡ χρῆσις τῷ μέρει τῆς δεσποτείας· ἐὰν γάρ ἐναυχῶ περὶ μέρους δεσποτείας ἡ χρῆσις καὶ μικήσω, εἴτα προσανήσησι τὸ ἔτερον μέρος καὶ ἐκδικῇ αὐτὸ δητηθεῖς, ἐν μὲν τῇ

σεως ἐν πολλῶν παλτῶν καρπὸν λαμβάνεσθαι τινα, καρποῦ δὲ λαμβάνομένου καλῶς ἄν τις^{a)}) τούτο οὐσούρφοντον ἀποκαλέσοι. αἱ ἐναντιωθῆ δὲ σοι τὸ εἰημένον ἐν τῷ γ' τι. τῆς β' τῶν ὥστι. εἰ τὴν κατανομὴν ἔκειται δουλείαν ὁ νομος^{c)} καὶ πρόσεχε γάρ ἐπανθυτα, οὐ μη ἔχων ἀγόραν ἔτερον ἔκαπι τὸ δίκαιον ὑπεξεῖται τῆς κατανομῆς· οὐκ ἀν δέ τοις ἀποκαλέσοι δουλείαν μη ὑπόντος ἀγορᾶν τοῦ δουλευομένου. διὰ τούτο γάρ ἐν τοῖς^{f)} ὥστι. περὶ κατανομῆς διαλαβάνω ὁ νομοθέτης οὕτω εἶπεν ὅτι τινὲς τὴν κατανομὴν δουλείαν ἀπεκάλεσαν· γάρ δέ γάρ, ὅτι ἐνθι τὶς δίκαιον κατανομῆς ὑπεξαιρεῖ ἔκαπι μη ἔχων τὸν δουλευομένον^{b)}, οὐσούρφοντον μᾶλλον καὶ οὐ δουλείαν οὐνίστησι· εἰ δὲ καὶ τὶς ἔχων ἀγόραν καὶ ἀγέλην θρησκευτῶν παραχωρῆθη δίκαιον τοῦ ποτίσεων ἡ βόσκειν, εἰ μὲν διὰ κέρδος, ὅπερ ἔξι τοις ἀγέλης εἰσάθει λαμβάνεσθαι, ταύτην ἔτρεφεν ὁ τὸν ἀγόραν ἔχων καὶ τὴν ἀγέλην, ὅλας, [εἰ καὶ]^{d)} ἔχων ἀγόραν παρεχωρῆθη τὸ τῶν εἰημένων περσοράλλαν δουλείαν ἀγέλην, ἀς φησι παπιανὸς ἐν τῷ ἔτης βι. τι. γ' διγ. δ'). ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ τραδίτευθεντος ἀγορᾶς. τὴν δὲ οἵτινας δὲ οὐνος συνίσταται ὑπεξαιρούντος τὴν οἵτιναν τοῦ τραπεζεύσαντος, εἴτε πρὸς κινδύνους ταύτην ψιλεύειν εἴτε μέχρι τῆς αὐτοῦ^{w)} τελευτῆς. τὸ εἰημένον ἐν ἀρτῃ τατούεμ μη πρὸς ἔμφασιν δέξῃ τῆς ἴδιας νυβιτατίους, ἀλλὰ πρὸς σημασίαν λεξεως· ταύτην τὴν οἴκησιν. διαφορὰ δὲ οἵσουν καὶ νυβιτατίους, ὅτι δὲ μὲν οὐνος αρένηνται καπνίς δεμαντίους, ἡ δὲ νυβιτατίων οὐ αρένηνται, καὶ τούτο μαθάνεις πρὸς ἔτερον τοῦ διαφοροῦς ἐν τῷ γ' τῷ πλ. τοῦ παρόντος βι. ἐν τοῖς ὑποειμένοις τῷ τι. διγ.

καὶ β. δέ ἐν τῷ γάρ τὸν ἔχων δύναται τραπεζεύσαντος αὐτὸν, ἀπέρ προσώπουν καὶ οὐκ ἀγόραν ἔστιν, ὡς οὐσούρφοντον ἡ οὐσον. το δὲ βόσκειν καρποῦς ἔστιν καὶ τὸ οἴκειν οὐσος.

Ἔγραψέ τις τινα κληρονόμον, ἀγορᾶν τίνος οἵτινον τὸν μὲν οὐσούρφοντον τίτιο τὴν δὲ προποιεταίνων μαθέων καταληπτῶν· ἀλλὰ περιόντος ἐπι τὸν τεστατῶρος τελευτῆ[ο δίτιος]ⁱ⁾. ἀρά ψηλὴ τὴν προποιεταίνων λαμβάνει καὶ οὗτως^{j)} δὲ μαθέων, μεγαὶ δὲ παρὰ τῷ αἰληφονόμῳ οὐσούρφοντος; λέγει παπιανὸς οὐδαμῶς. αὐκολούθησι γάρ πάντως ὁ οὐσούρφοντος τῇ προποιεταίᾳ, εἰ καὶ περιόντος ἐπι τὸν τεστατῶρος δὲ τίτιος ἔτελετησε. τούτῳ καὶ νεράτιος απεκάλεστο.

προθεώρησον. τῶν προσανήσαντον τὰ μὲν ἐν δικαίῳ^{p)} τὰ δὲ ἐν δεσποτείᾳ προσανέκονται. καὶ τὰ μὲν ἐν προσώπῳ τὰ δὲ ἐν πρόγραμματι τὴν προσανήσην ἔχει. [καὶ] δύσα μὲν πρόγραμματι προσανέκονται, ταύτη τοῦ ἔτερον μέρους φύσιν ἔηλονται καὶ κατάστασιν· δύσα δὲ προσώπῳ προσανήσεων, ταύτη τὴν τοῦ ἔτερον μέρους φύσιν δὲ κατάστασιν οὐ ἔχονται· μάθε καὶ τούτο. ἔων δύο τοις κοινογάκτητι λεγόντοις καταλειφθῆ τὸ τοῦ προσανημένου μέρος εἰς τὸν συλλεγατάριον ἔχεται· δῆλον δὲ ὅτι καὶ DISTINCTUM καταλείπεται τὸ λεγάτον, προσανέκονται τῷ διαισχυτικῷ, εἰ μη πρὸ τοῦ οἰκιστοῦ^{q)} ἔστιν. διαφορὰ δὲ ἐστι, ὅτι τὸ μὲν ὡς ὅπο προσανήσεως προστίθεται τῷ κοινογάκτητῳ, τὸ δὲ ὡς ἐναγορέω^{r)} ἀρμότεται τῷ διαισχυτικῷ. τὰς δὲ περὶ τούτων διαφοράς μαθάνεις ἐν τῷ σ'^{s)} βι.

pastionem et habitationem, sive ad tempus sive usque ad mortem ipsius, qui exceptit.

XXXIII. Pap.i. Si legata sit mihi proprietas L. 33. pr. et tibi ususfructus, et vivo testatore decesseris, nihil D. VII. 1. apud heredem remanet.

In quibusdam casibus ususfructus non est similis §. 1. parti dominii: si enim dominii vel ususfructus portio a me petatur et vice, deinde altera pars accrescat et victus eam vindicet, in lite quidem proprietatis

quem percipi, ubi autem fructus percipitur, recte ususfructus dicetur. Nec tibi contrarium videatur, quod dicitur tit. 3 lib. II inst. si quidem lex ius pascendi ibi servitutem vocat. Nota enim hoc loco, quod qui non habet alium agrum, sibi ius pascendi exceptit: servitus autem dici non potest, ubi non est praedium, cui debatur. Ideo etiam in Inst. legislator, ubi de iure pascendi tractat, sic est loquutus: quosdam ius pascendi servitutem appellare; noverat enim eum, qui sibi ius pascendi exceptit nec habet agrum, cui servitus deberi possit, usumfructum potius, non autem servitutem constituer. Sed et si ei, qui agrum habet et gregem pecorum, cedatur ius pecoris ad aquam appellandi vel pascendi, si tamen is, qui agrum habet, propter lucrum, quod ex eiusmodi grege percipi solet, gregem aluit, omnino, licet agrum habent ei eiusmodi ius concessum fuerit, personalem servitutem accipere intelligitur; quodsi propter ipsum agrum, forte ad stercorandum eum, gregem aluit, tunc in rei servitus ei constituta esse videtur, nisi forte is, qui servitutem constituit, aperte illi soli, h. e. personalem ei servitutem concessit, ut dicit Papinianus libro sequenti tit. 3 dig. 4. Et haec quidem de agro tradito. Aedium autem usus constituitur, quum is, qui eas tradit, habitationem excipit, sive ad diem eam exceperit sive usque ad mortem suam. Quod dicitur in textu „habitationem“, ne stricte accipias de habitatione proprie sic dicta, sed ita, ut significet οἰκησιν. Differentia autem inter usum et habitationem, quod usus capititis deminutione extinguitur, habitatio autem non extinguitur, id quod discis praeter alias quasdam differentias tit. 8 praesentis libri in digestis, quae ei titulo subsunt.

79. Cyr. [I. 32]. Qui unam domum vel fundum habet, in tradendo potest excipere, quod personae, non autem praedi est, veluti usumfructum et usum. Pascere autem fructus est, et habitare usus.

80. [Steph. index l. 33 pr]. Quidam aliquem heredem scripsit: agri sui usumfructum Titio, proprietatem Maevio reliquit: at vivo testatore Titius decessit. Num etiam sic Maevius nūdum proprietatem accipit, ususfructus autem penes heredem manet? Papinianus dicit, nequaquam. Omnino enim ususfructus proprietatem sequitur, licet vivo adhuc testatore Titius decesserit. Hoc etiam Neratius respondit.

81. [Steph. protheoria ad l. 33 §. 1]. Animadverte. Ex his, quae accrescant, alia in iure alia in proprietate accrescant, et alia personae alia rei accrescant. Et quae quidem rei accrescant, naturam et statum alterius partis obtinent; quae vero personae accrescant, alterius partis naturam et statum non obtinent. Disce etiam hoc. Si duobus coniunctim legatum relinquatur, pars eius, qui repudiat, ad collegatarium transit: imo etsi disiunctum relictum sit legatum, accrescit disiunctario, nisi pro non scripto sit. Differentia est in eo, quod coniunctario pars deficiens accrescit, disiunctario autem competit utpote Has differentias discis lib. VI Cod. tit. 51 in constitutione quae eo tit. continetur:

^{a)} Cod. εἰς.

^{b)} Sic vel νομοθέτης legendum videbatur.

^{c)} Cod. τῷ. Forte: εἰ τῷ γ' οὐ. τῆς β' τῶν ἤστιν.

^{d)} Cod. οὗτος.

^{e)} In Cod. legebam: δέλως ο ...

^{f)} Cod. παραχωρῆσθαι.

^{g)} Cod. δούλος.

^{h)} Cod. ιδί.

Zachar. Basil. Suppl.

^{m)} Cod. αὐτῆς.

ⁿ⁾ In Cod. deest δὲ τίτιος, et pro τελευτᾷ scriptum τελευτήν.

^{o)} Cod. οὗτος.

^{p)} Cod. δικαίου.

^{q)} Legeram in Cod. προς... ναραπτον.

^{r)} Non satis intelligo. Cf. I. un. §. 11 C. de caduc. toll.

^{s)} Cod. η'.

δίκη τῆς δεσποτείας κέχρομαι²⁶⁾ τῇ τῆς καταδίκης παραγραφῇ· οὐκέτι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς χρῆσεως.

L. 34. pr. λδ'. IULI. Ἐὰν δόνο τισὶ χρῆσις ἐνιαυτὸν παρ² D. VII. 1. ἐνιαυτὸν ληγατευθῆ, ὁ πρῶτος ὄνομασθεῖς πρῶτος κέχροται. εἰ δὲ ὅμιλοι εἰσι καὶ μὴ συμφωνοῦσι, τίνα διὶ πρῶτον νεμηθῆναι, ἀλλήλονς ἐμποδίζοντιν. εἰ δὲ ὁ εἰς αὐτῶν ἐν τῷ ἀριθμῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ τὴν δεσποτείαν κτήσεται, οὐκ ἔχει τὴν²⁷⁾ χρῆσιν ἐν τῷ μεταξύ. ὁ δὲ ἄλλος μόνον τὸν ἕδιον νέμεται χρόνον. εἰ δὲ τὴν δεσποτείαν ἐκποιήσῃ, ἔχει τὴν χρῆσιν· καὶ ὅτε γάρ ἐπὸ αἰρεσιν χρῆσις ληγατευθῆ μοι, καὶ κτήσωμαι τὴν δεσποτείαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐκποιήσω αὐτήν, λαμβάνω τὴν χρῆσιν ἔξιονήσης τῆς αἰρέσεως.

§. 1. Ἐάν τῷ μισθωτῷ μον ληγατεύσω τὴν χρῆσιν, οὐ δίδωσι λοιπὸν τὸ μισθωμα· καὶ εἴ τι περὶ τὴν μισθωσιν ἐδαπάνησε, λαμβάνει διὰ τῆς ἐπὶ μισθώσει ὁγαγῆς.

§. 2. Εἰ μὲν οἶκον ληγατευθῆ μοι χρῆσις, καὶ κανθῆ, οὐκ ἔχει χώρων τοῦ ἐδάφους χρῆσις. εἰ δὲ δὲλων τῶν προγενάτων ληγατευθῆ, καὶ μετὰ τὸ κανθῆναι τὸν οἶκον ἔχει τοῦ ἐδάφους τὴν χρῆσιν.

L. 35. pr. λε'. Ιδεμ. Ἐὰν ὑπεισέλθῃ τὴν κληρονομίαν βρα- D. eod. δύτερον ὁ κληρονόμος, ὥστε βραδύτερον τὴν χρῆσιν ἐλθεῖν πρὸς τὸν ληγατάριον, καταδικάζεται.

§. 1. Ἐληγατεύθη μοι δούλον χρῆσις, ἐφ' ὃ ἐλευθερώ-

τοῦ κάδ. ὑπὸ τὸν νά' τοῦ βι. τί. ἐν τῇ ὑποκειμένῃ τῷ τί. διατ- ἰδικῆς κατηγορίας διαρέσεως ἐπὶ οὐσονφρονκτονάριον κον- ιουγκταίον καὶ διατογκταίον, ἢν μανθάνεις ἐν τῷ ἔξις τί.

καρ. ὅτε κανιούγκται ληγατευθῆ τι ἐμοὶ καὶ σὺ, καὶ κινήσας περὶ τοῦ μέρους μον ἡτηθῶ, εἴτα σου παρατησαμέ- χου ἔλθω καὶ κινήσω περὶ τοῦ μέρους σου, εἰ μὲν δεσποτεία τῇ ληγατινθεῖσα, ἐκβάλλομαι παραγραφῇ, εἰ δὲ οὐσο- φρονκτος, οὐκ ἐκβάλλομαι. ἐν τούτῳ οὐκ ἔοικε μέρει δεσποτείας ὁ οὐσονφρονκτος¹⁾. τὸ γάρ πρόγμα πρόγματι, ὁ δὲ οὐσονφρονκτος προσώπῳ προσαίξεται.

καρβίδ. ἐπειδὴ μὲν οὐσονφρονκτος προσώπῳ προσαίξεται ὅλος μοι τὸ δίκαιον ἐξ ἀρχῆς ἔχοται, τῇ δὲ οὐσονφρονκτονάριον τὴν κληρονομίαν τοῦ καρποῦν. οὐκέτι δεσποτεία, ὥστε τῷ μέρει τοῦ δέματος τοῦ ἀγροῦ ἔχω τὴν διειδεύσαται παρα- γραφήν· τῷ γάρ πρόγματι γέγονει ἡ προσαίξησις· ἐπὶ δὲ τοῦ δέματος τοῦ οὐσονφρονκτονού οὐκ ἔχω τὴν παραγραφήν· τῷ γάρ προσώπῳ μον γέγονει ἡ προσαίξησις, ὡς βι. μδ'. β' διγ. ιδ'.

τὸ παρὸν τοῦ οὐσονφρονκτον δέμα εἰδίσκεις βι. μδ'²⁾ τι. β' διγ. ιδ'.

ἐγενέθειν ἡμῖν ιουλιανὸς περὶ τοῦ ALTERNIS ANNIS δύο τις ληγατευθείος οὐσονφρονκτον φρον. δόνο τισὶν ἐληγά- τευσε τις οὐσονφρονκτον ALTERNIS ANNIS, τοιτέστι ὥστε τού- των ἔκαστον³⁾

utor rei iudicatae exceptione: non etiam in lite de usufructu.

XXXIV. Iuli. Si duobus ususfructus alternis annis legatus sit, qui prior nominatus est, prior utitur. Si vero eiusdem nominis sint nec inter se consentiant, uter prior possidere debeat, invicem se impediunt. Quodsi unus ex his anno sibi competente proprietatem acquisiverit, interim usumfructum non habet. Alter vero suo tantum anno possidet. Si vero proprietatem alienaverit, habet usumfructum: nam etsi sub conditione ususfructus mihi legatus sit, et medio tempore proprietatem acquisiero eamque alienavero, existente conditione usumfructum habeo.

Si colono meo usumfructum legavero, non praestat in posterum mercedem: et si quid in rem conductam impenderit, hoc actione conducti recipit.

Si quidem aedium ususfructus mihi legatus sit, et incensae fuerint, areae ususfructus locum non habet. Si vero omnium bonorum ususfructus legatus sit, etiam exustis aedibus areae usumfructum habet.

XXXV. Idem. Si heres tardius hereditatem adierit, ut tardius ususfructus ad legatarium perveriret, condemnatur.

Ususfructus servi mihi legatus est ea lege, ut

caeterum peculiaris distinctio obtinet in usufructuario coniunctario et disiunctario, quam disces tit. sequenti.

82. Cyr. [l. 33 §. 1]. Si quid coniunctim legatum sit mihi et tibi, et expertus de portione mea vixit sim, et posteaquam tu repudiavisti rursus agam de portione tua, si quidem dominium legatum fuit, exceptione summoveror, si vero ususfructus, non summoveror. In hoc igitur ususfructus non similis est portioni dominii: res enim rei, ususfructus autem personae accrescit.

83. Cobid. [ad l. 33 §. 1]. Quoniam ususfructus quidem personae accrescit, quum ab initio solidum ius habeam, concursu autem perceptio fructuum minuatur. Dominium autem, sicut alluvio, portioni fundi adiicitur. Sed scias, etiam in dominio locum esse in factum replicationi. Antiquum ius spectat ut lib. XLIV.

84. Anon. [ad l. ?].

85. [Steph. index l. 33 §. 1]. Ager vel ususfructus legatus est mihi et Titio coniunctim: cepi portionem meam et deliberante Titio conventus sum a Primo propter agrum vel usumfructum et vici, deinde Titius portionem suam repudiavit et Primus de hac me convenit: in casu agri legati rei iudicatae exceptionem habeo: nam rei accretum est: in casu ususfructus legati exceptionem non habeo: nam personae meae accretum est, ut lib. XLIV tit. 2 dig. 14.

86. [Anon. ad l. 33 §. 1]. Hoc thema de usufructu invenies lib. XLIV tit 2 dig. 14.

87. [Steph. index l. 34 pr.]. Iam de usufructu loquitur Julianus, qui duobus alternis annis legatus est. Legavit quidam duobus usumfructum alternis annis, hoc est ita, ut unusquisque eorum

(Complura desiderantur.)

26) Cod. κέχρηται.

27) Expl. fol. 97. 90.

1) Legebam in Cod. οὐσονφρονκτονάριος.

2) In Cod. est τοῦ ἀνων. οἶκον | ἀγρὸς ἢ οὐσ. κ. τ. λ. In οἶκον linea desinit, et a verbo ἀγρὸς nova linea incipit. Fortasse integra linea excidit.

v) Cod. μ^o.

w) Expl. fol. 97. 90.

Θῆναι αὐτὸν, ὅτε παύσομαι νέμεσθαι. ἐὰν λάβω τὴν διατίμησιν τοῦ ληγάτου, οὐκ ἐλευθεροῦται ἔως οὗ ἀποθάνω ἢ καταστάσεως ἐναλλαγὴν ἵποστῶ· δοκῶ γὰρ τὸν δοῦλον, ὑπὲρ οὗ ἔλαβόν τι, νέμεσθαι.

λξ'. Άφρικ. Ἐὰν ληγατεύσω χρῆσιν ἐδάφους, καὶ ἐπικτισώ οἶκον, καὶ πέσῃ ἡ κανθὴ ζῶντός μου, μένει τοῦ ἐδάφους ἡ χρῆσις· οὐ μὴν τὸ ἐναντίον, ἔνθα οἶκον ἡ φιάλης ληγατεύσω χρῆσιν, καὶ ὁ μὲν πέσῃ εἰς ἐδάφος, ἡ δὲ χωνευθῇ, καὶ ζῶν ἀνακτίσω τὸν οἶκον ἡ ποιήσω τὴν φιάλην.

Ἐὰν ἐπερωτήσω ἄγρον ὑπεξηρημένης χρῆσεως καὶ τελευτῆση ὁ ὅμολογός μου, εἴ μεν διὰ τὸ συστήσασθαι εἰς πρόσωπον ἐπερωτήσω τὴν χρῆσιν ὑπεξεῖλε, μόνην τὴν δεσποτείαν δίδωσιν ὁ κληρονόμος· εἰ δὲ εἰς ἕδιον πρόσωπον ἐξεῖλε, δίδωσι καὶ²⁵⁾ τὴν χρῆσιν. εἰ γὰρ ληγατεύθῃ μοι χωρὶς χρῆσεως καὶ ποὺν ἡ λάβω τελευτῆσειν ὁ κληρονόμος, μετὰ²⁹⁾ τῆς δεσποτείας καὶ τὴν χρῆσιν λαμβάνω· ἀσπερ ὅτε ληγατεύθῃ ὑπὸ αἱρεσίν, καὶ ἡρημένης αὐτῆς ἀποθάνῃ ὁ κληρονόμος.

Ἐὰν ὑπέρθεσιν ποιήσαντος τοῦ κληρονόμου ἀποθάνῃ ὁ εἰς χρῆσιν δοθεὶς δοῦλος, εἰς τὸ διαφέρον καταδικάζεται ἀπὸ τῆς ὑπερθέσεως ἔως τῆς τελευτῆς τοῦ δούλου.

λξ'. IDEM. [P]Εάτι] μοι ἐπὶ τα εναι χρῆσιν. ὑπηρεσίας καὶ τῶν χρῆσιν καὶ τὰς [ὑπηρεσίας].

λη'. MARCEL. Οὐ κέχρηται δ] τὴν χρῆσιν ἔχων, [εἰ] μήτε αὐτὸς [κέχρηται, μήτε ἄλλος] ὀνόματι αὐτοῦ ἐξ ἀγοραστας ἡ μισθώσεως ἡ δωρεᾶς ἡ ᾧς πρᾶγμα αὐτοῦ πράττων.

λθ'. GAI. Ἐὰν δὲ [καὶ μὴ κέχρηται δ] ἀγοραστ[εῖς], κατέχω τὴν χρῆσιν· διὰ γὰρ τῶν τιμῶν οἰχῆτον [δοκοῦ] τῷ πράγματι κέχρηται [σθαι].

μ'. MARCEL. Ἐπὶ δὲ τῆς δωρεᾶς οὐ κατέχω, εἰ μὴ νέμεται δὲ λαβάν.

μά'. IDEM. Καὶ εἰκόνος καὶ ἀνδριάντος χρῆσις καταλιμπάνεται· καὶ τῶν μηδὲ ἔχόντων πόρον ἄλλα δαπάνην τόπων χρῆσις καταλιμπάνεται.

μβ'. FLOR. Ἐὰν τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἐμοὶ μὲν χρῆσις μόνη, σοὶ δὲ καρπῶν χρῆσις ἐσθῇ³⁰⁾, ὅπερ

.... περὶ³¹⁾ τούτου πρὸς ὀκριβειαν καὶ πρὸς τό μοι ἐργμένου ἀνάγγ. τι. διγ. γ' καὶ βι. λγ' τι. β' διγ. κς³²⁾ PAULU καὶ βι. λε τι. α' διγ. τούτου τοῦ βι. τι. δ' διγ. α' καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραγεγμένα.

τοῦ ἀνων. σῆ. ὀράσιον καὶ ἀνάγγ. διγ. ιψ' καὶ [βι.] λε' τι. δ' διγ. κς' καὶ τι. η διγ. λγ³³⁾.

τοῦ ἀνων. τυχὸν γὰρ ἐπιτερπεῖς εἰσι καὶ κέρδος ἔστιν ἡ τοῦ σκοποῦ ἀποτίθεσις.

προθεώρουν. ὃ ἔχων οὖσον ἐκέντα λαμβάνει, ὥν εἰς οἰκεῖαν δεῖται δαπάνην, ὁ δὲ οὐσούργοντον ἔχων πάτων ἀπολαύει τὸν καρπῶν, τοῦτο μὲν αὐτὸς κείχρημένος τοῦτο δὲ καὶ ἐτέροις πολιῆτας ἡ δωρούμενος τοὺς καρπούς. τοῦτο εἰδὼς ὅτα τὸ προκείμενον, πρᾶμός τις τελευτῶν τοῦ ἄγρου τοῦ [καργελιανοῦ τιτιώ μεν] τον οὐσον, μαεβίῳ δὲ τον ου-

liber esset, quum possidere desiissem. Si aestimationem legati accepero, donec moriar aut capitis deminutio nem patiar, liber futurus non est: servum enim possidere videor, pro quo aliquid accepi.

XXXVI. Afrie. Si ususfructum areae legalero, et in ea aedificium extruxero, illudque deciderit vel deustum sit me vivo, ususfructus areae remanet: nec vero vice versa, si aedium aut scyphi ususfructum legavero, et aedes ad aream deciderint, ex scypho autem massa facta sit, ego autem vivus aedes restituero vel iterum scyphum fecero.

Si stipulatus sim fundum deducto usufructu et §. I. promissor decesserit, si quidem ideo exceperit ususfructum, ut in alterius persona constitueretur, solam proprietatem heres praestat: si vero suae personae ususfructum exceperit, heres etiam ususfructum praestat. Si enim detraeo ususfructu [proprietas] mihi legata sit, et heres, priusquam consequutus essem proprietatem, decesserit, cum proprietate ususfructum quoque consequar: quemadmodum quum sub conditione legatus fuit, et pendente ea heres decesserit.

Si herede moram faciente servus mortuus sit, §. 2. cuius ususfructus relictus est, in id quod interest condemnatur a tempore morae usque ad servi mortem.

XXXVII. IDEM. Si mihi L. 37. D. eod. usumfructum et operas.

XXXVIII. MARCEL. Non utitur, qui ususfructum habet, si neque ipse utatur, neque alias nomine eius, qui emit vel conduit vel cui donatum est vel qui negotium eius gerit.

XXXIX. GAI. Sed etsi emtor non utatur, retineo ususfructum: propter pretium enim nihilominus D. eod. re uti videor.

XL. MARCEL. Quodsi donavero, non retineo, L. 40. nisi utatur, qui accepit.

XLI. IDEM. Etiam imaginis et statuae ususfructus relinquuntur: et praediorum, quae redditum non D. eod. habent sed expensas, relinquuntur ususfructus.

XLII. FLOR. Si quidem rei mihi quidem usus L. 42. pr. solus, tibi autem ususfructus relictus sit, per D. eod.

88. [Anon. ad l. 36 §. I]. De hoc accurate dictum est tit. 9 dig. 3 [§. I] et lib. XXXIII tit. 2 dig. 26 Pauli et lib. XXXV tit. 1 dig. [30]. Lege etiam huius libri tit 4 dig. 1 et quae ibi adscripta sunt.

89. Anon. [ad l. 39?]. Nota hoc belle dictum et lege dig. 12 [§. 2] et lib. XXXV tit. 4 dig. 29, et tit. 8 dig. 33.

90. Anon. [ad l. 41 §. I]. Forte enim voluptuaria sunt, in quibus lucrum consistit in executione voluntatis.

91. [Steph. index l. 42 pr.]. Animadverte. Qui usum habet, ea capit, quibus ad proprias expensas indiget, qui vero ususfructum habet, omnes fructus percipit, tam ipse utendo quam aliis vendendo vel donando fructus. Hoc cognito videamus easum qui proponitur. Primus quidam decedens agri Corneliani Titio usum,

28) Inc. fol. 37. 30.

29) Cod. καὶ μετά.

x) Inc. fol. 37. 30.

30) Nempe male vertit interpres Graecus, aut verba ζε. μόνη ετ καρπῶν χρ. transponenda sunt.

y) In numeris locorum allegatorum corruptela quaedam inest.

οοὶ περιττέει λαμβάνω· λαμβάνω δὲ κάγκω χρῆσιν μόνην.

L. 42. §. 1. Εἰ μὲν ληγατευθῇ μοι ὅλων τῶν πραγμάτων D. VII. I. τοῦ τελευτήσαντος χρῆσις καιροῦ, ὑπεξαιρούμενων τῶν ἔλλων κατὰ δεσποτείαν ληγατευθέντων μοὶ, λαμβάνω τὴν χρῆσιν τῶν καιρῶν . . . τὸ μὲν αὐτὸν πρᾶγμα ἐὰν . . . ληγατευθῇ μοι ἀπαξ αὐτὸν λαμβάνω . . . πρᾶγμα καὶ ἡ διατίμησις αὐτοῦ ληγατευθῇ λαμβάνω.

L. 43. [αγ'.] Καὶ μέρους οὐσίας ληγατεύεται χρῆσις καιροῦ. D. eod. καὶ ἐὰν μὴ ἐκφωνηθῇ πόσου μέρους, τὸ ἥμισυ νοοῦμεν.

L. 44. [αδ'.] [Α]γαμφιά[στοις τοίχοις . . . δ τὴν] χρῆσιν D. eod. ἔχων . . . φυλάττειν³¹⁾ γὰρ ὁρεῖται, Ἐπερ εἴρεν, οὐδὲ μὴν καινοποιεῖν.

σούφρουκτον ἐληγάτευσεν. ἔργωται τὸ ληγάτον, καὶ ἀφορίζεται τὰ πρὸς χρῆσιν³²⁾

ἐὰν τοῦ αὐτοῦ πρᾶγματος ἐῷοι οὖσοι, σοὶ δὲ οὐσούφρουκτος ληγατευθῇ, ἔργῳ ἔχων χρῆσιν, σὺ δὲ καὶ παιχτὸν καὶ χρῆσιν.

τοῦτο νόει κατὰ τὸ ίδιον τὸν ή τι.

προθεώρον. ἔνθα τὶς τὸ αὐτὸν πρᾶγμαν τῷ αὐτῷ πολλάκις λεγατεύῃ προσώπῳ, ἀπαξ καὶ μόνον λαμβάνει τὸ ληγάτον ὁ ληγατάμος^{a)} εἰ μόνον λεγατεύει τὸν ἄρρενα πάντα τῷ αὐτῷ προσώπῳ, τὴν τοῦ ἄρρενον ληγατεύει διατίμησιν, τότε λαμβάνει καὶ τὸν ἄρρενον καὶ τὴν τοῦ ἄρρενον διατίμησιν ὁ ληγατάριος. τοῦτο εἰδὼς ἐλθὲ ἐπὶ τὸ προξενεῖον. διαφέρει τὸν ληγατέναντος οὐσούφρουκτον πρᾶγματος καὶ τὸν ληγατεύεαντος οὐσούφρουκτον οὐ τῶν πραγμάτων, ὅλαις τῆς αὐτῶν διατίμησις. ἔνθα μὲν γάρ οὐσούφρουκτος ἐληγατεύει πρᾶγματος, ἐὰν ὁ διαθέμενος ἐν τοντοῖς αὐτοῖς τοῖς πρᾶγμαῖς^{b)} [τιγρί] δεσποτείαν τῷ αὐτῷ παταλεψῷ προσώπῳ, τὸ τῆς δεσποτείας ληγάτον [φθείρει] τὸν ληγατεύεται οὐσούφρουκτον εκείνου τοῦ πρᾶγματος, οὐ καὶ τὴν δεσποτείαν διετοπάτω ἐληγάτευσεν. οὔτε γάρ οἶνον τε ἐστὶ, τὸν ληγατάμον τὴν δεσποτείαν καὶ τὸν οὐσούφρουκτον ἴδιας τε καὶ διῃρημένος ἔχειν κατ' αὐτὸν^{c)} εἴσειν^{d)}. ἔνθα δὲ μὴ πρᾶγματος, ἀλλὰ διατίμησις πρᾶγματος^{e)} οὐσούφρουκτος ἐληγατεύει, καὶ μετὰ ταῦτα ἴδιας ἐν τῶν αὐτῶν πραγμάτων κατὰ τὸ τῆς δεσποτείας λόγον τῷ αὐτῷ ληγατεύει προσώπῳ λαμβάνει μὲν ὁ ληγατάριος τὸν οὐσούφρουκτον, οὐ τὸν πρᾶγματαν, ἀλλὰ τῆς αὐτῶν διατίμησιν, διατίμησιν δὲ, τοιτερῶν εἰς παταδίκην ἐναρθέντων, καὶ τὸ πρᾶγμα τὸ κατ' ἔσαιρον αὐτῷ ληγατεύειν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, λαμβάνων ὁ ληγατάμος τὸ πρᾶγμα κατὰ δεσποτείαν αὐτῷ ληγατεύειν παρὰ τοῦ ἐληγρούμον δύναται οὐδὲν ἦτον καὶ τῆς διατίμησης τῶν οὐσούφρουκτον^{f)} αὐτεῖται. ἔνθα γάρ τις τὸ αὐτὸν πρᾶγμα τῷ αὐτῷ πολλάκις^{g)} λεγατεύει προσώπῳ, οὐ πολυπλοκάζεται τὸ λεγάτον^{h)} ἔνθα δὲ πρᾶγματος ἀπαξ λεγατεύει τὸν τοῦ αὐτοῦ πρᾶγματος διατίμησιν τῷ αὐτῷ προσώπῳ πάλιν ἐληγάτευεν οὐ διαθέμενος, . . . φί... καὶ αὐτῶν τῷ ληγατάρῳ φιλοτιμῶθαι δοκεῖ, καὶ λαμβάνει τοῦτο μὲν τὸ πρᾶγμα, τοῦτο δὲ καὶ τὴν τοῦ πρᾶγματος διατίμησιν ὁ ληγατάμος.

ἀντων. περὶ τοῦ τοιούτου ληγάτου ἀνάγν. βι. Κ διγ. 18.

τοῦ αὐτοῦ. περὶ τοῦ τοιούτου ληγάτου ἀνάγν. διάστιξ θράσιων βι. Λγ' τι. β' διγ. Λγ' θέ. ζ.

τοῦ ἐναντιοφ. ση. σίτω ἀπροσ . . . τι. α' . . . διγ. ι' καὶ βι. ν' τι. ις διγ. ρξδ'. ἀνάγν. καὶ διγ. νβ' θέ. α καὶ τοῦ . . . καὶ ινστιτ. . . κλη-

cipio quod tibi superest: sed et ego nudum usum habeo.

Si mihi ususfructus omnium rerum defuncti legatur, exceptis iis quarum praeterea dominium legitum est, fero usumfructum

XLI. Etiam partis bonorum ususfructus legatur, et si expressum non sit, cuius partis, dimidiam intelligimus.

XLI. Rudibus parietibus usufructarius servare enim debet, quae invenit, non autem novum facere.

Maevio autem usumfructum legavit. Valet hoc legatum, et definitur (Nonnulla deesse videntur.)

92. [Cyr. l. 42 pr.]. Si eiusdem rei mihi usus, tibi ususfructus legetur, ego usum habeo, tu vero fructum et usum.

93. [Anon. ad l. 42 pr.]. Hoc accipe secundum dig. 14 tit. 8.

94. [Steph. index l. 42 §. 1]. Animadverte. Si quis eandem rem eidem personae saepius leget, legatarius legatum semel tantum accipit; si vero fundo legatus eidem personae rursus aestimationem eius fundi legaverit, tunc legatarius et fundum et aestimationem fundi feret. Hoc cognito accede ad id, quod proponitur. Differentia est inter legatum ususfructus rerum et legatum ususfructus non rerum, sed aestimationis earum. Nam si ususfructus rei legatus sit, si testator earundem rerum dominium eidem personae reliquerit, dominii legatum corrumptit legatum ususfructus eius rei, cuius dominium testator legavit. Neque enim fieri potest, ut legatarius dominium et usumfructum [eiusdem rei] specialiter et separatis habeat. Si vero non rei, sed aestimationis rei ususfructus legatus est, et postea specialiter dominium unius ex his rebus eidem personae legatum est, legatarius accipit usumfructum, non rerum, sed aestimationis earum, et postquam in aestimationem deductae sunt, etiam rem, quae ei tamquam praecipua legata est, et ut breviter dicam, legatarius, qui ab herede rem ipsam sibi legatam accipit, nihilominus etiam aestimationis ususfructum petere potest. Nam si quis eandem rem eidem personae saepius legaverit, non ampliat legatum: si vero re semel legata eiusdem rei aestimationem rursus eidem personae testator leget, legatario largiri videtur, et sic legatarius tam rem quam aestimationem rei accipit.

95. Anon. [ad l. 42 §. 1]. De eiusmodi legato lege lib. XXX dig. 34.

96. Eiusdem. [ad l. 43]. De eiusmodi legato vide pulchram distinctionem lib. XXXIII tit. 2 dig. 32 them. 7 [§. 8].

97. Enantioph. [ad l. 43]. lib. L tit. 16

dig. 164. Lege etiam dig. || | Lex duodecim tabularum solum

31) Expl. fol. 37. 30. Inc. fol. 26. 25.

z) Reliqua pars marginis in hac pagina a librario in albo relicta est. Nonnulla hoc loco deesse non est quod dubitemus. Sed et initio huius paginae integra scholia neutriam exhibentur.

a) Legebam in Cod. Λγ (vel Στ) τούτων αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Potest etiam sic emendari: ἐπὶ τούτων κ. τ. λ.

b) Νοτε καθ' αὐτός, altero ξειρ deleto.

c) Malim πραγμάτων.

d) Cod. τιν διατίμησιν τῶν οὐσούφρουκτων.

μεῖ. Καὶ τὰ τροφεῖα καὶ τὴν πρὸς ὑγείαν δαπάνην
ὅ τὴν χρῆσιν ἔχων ποιεῖ.

μεῖ. Ἐὰν εἶπῃ δὲ διαθέμενος, ὡνα δὲ κληρονόμος
φιλοκαλήσῃ τὴν εἰς χρῆσιν δοθεῖσαν οἰκίαν, ἔχει κατ'
αὐτοῦ τὴν ἐκ διαθήκης βοήθειαν δὲ τὴν χρῆσιν ἔχων.

μεῖ. **Pompon.** Εἰ δὲ ὑπέρθεται, καὶ μετὰ τὸ
φθινόντων τὴν χρῆσιν τῇ τελευτῇ τοῦ τὴν χρῆσιν
ἔχοντος κατέχεται τῷ κληρονόμῳ αὐτοῦ εἰς τὸ δια-

φέρον.

μεῖ. **PAUL.** Ἐὰν ἀπέντος τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος
δὲ κληρονόμος πρᾶγμα αὐτοῦ πράττων ἀναγεώσῃ, ἔχει
κατ' αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τῇ διοικήσει ἀγωγήν· εἰ δὲ θέλει
ἀναχωρῆσαι τῆς χρῆσεως, ἐλευθεροῦται τῆς ἐπὶ τῇ
διοικήσει ἀγωγῆς.

μεῖ. **Pompon.** Καροπός ἐστι τοῦ εἰς χρῆσιν δο-

ρούμον καὶ ὑποκατάστ. ηγον λαμ-
βάνει τέτοιος μέρος τῆς κληρονομίας καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ
..... καὶ ὑποτεῖ γ' τοῦ δέ μὲν διωδεκάδητος μόνον τὸν συνὸν ἐπάλει, δὲ πρώτῳ καὶ τὸν ἁμακιτάτον εἰς μέρος ἐπάλει
..... ἵως ἀμφιβάλλεται τοῦτο ὡς τὸ εἰρημένον περὶ τοῦ ἐμ-
φυτευτοῦ, ὅτι ἡ μερικὴ φθορά τὸν ἐμφυτευτὴν ἔργην, ἡ δὲ
παντελὴς τὸν δεσποτοτρόπον διναστοῦ γέρει την μερικὴν λεγειν [τὴν]
τῆς ἡμίσεως τὴν .. παντελὴ περὶ τῆς
..... βι. ιη. τε. α' διγ. νζ. ζ.)

ὅν τρόπον τὰ καθ' ἡμέραν διάφορα παρέχειν δὲ οὐσον-
φρουκτονάριος ὄφελει τῷ οἰκέτῃ, οὐτοις ἔχει τὸν οὐσον-
φρουκτον, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἀρρώστεις περιπόνητι τοῦ, τὸ
διπανώμενα περὶ τὴν αὐτοῦ νόσον επιγινώσκειν ὄφελει. τοῦτο
γαρ καὶ τὸν φυτικὸν βούλεσθαι λογισμὸν ὠμοιλόγηται.

τοῦ ἀνων. δημιούρησις περιέχεται τῷ ὄντιματι τῆς τροφῆς μαρ-
θάνεις βι. ν' τε. ιε' διγ. μγ' μδ'. ἀνάγν. διγ. τε τούτου
τοῦ τοῦ.

τουτέστιν ὡνα ἐπικαρφθῶσται ἐπειγά, ἀπειρ. αὐτὸς δὲ οὐσον-
φρουκτονάριος ἐπανφθοῦσθαι παρὰ τῷν γονον ἡγαγάζετο,
τυχὸν τὰ SARTA TECTA, ἡ ἄντα [μήτε] δὲ οὐσονφρουκτονά-
ριος μήτε δὲ προπομπάριος ποιεῖν ἡγαγάζετο, οἷον τυχὸν ἀπει-
λομένην πτώσιν η τι τοιούτον.

ἀνων. διμίως διγ. λεῖ πρὸς τῷ τέλει καὶ λο ..

οἰκίας τὶς οὐσούργοντόν τινι καταλέστετε· τοῦτον τὸν
οἶκον δὲ κληρονόμος ὑπολιμνατικούμενος τοῦ οὐσονφρουκτοναρίου
διαφθάσαι, διπανήματα περὶ τοῦτον ποιήσας, απειρ. δὲ οὐ-
σονφρουκτονάριος, εἰ δὲ ἀντὶ τῆς τὸν οἶκον λαβόν, ποιεῖν
ἡγαγάζετο. οὐδας δὲ μαθὼν ἐπὶ τοῦ ζ διγ. οἵτις εἰλιμενί¹⁾
REFECTIONEM δὲ οὐσονφρουκτονάριος ποιεῖν ἀναγκάζεται.
ταῦτα δὲ ἐποιησει τὰ διπανήματα δὲ κληρονόμος οὐ τῷ οὐσον-
φρουκτοναρίῳ καθαρωθεῖν ἔλειση, ἀλλὰ τεγοτια εἴκενον κεισ-
ζεν. ἔχει τὴν τεγοτιόδουμ γεστόδουμ δὲ κληρονόμος κατὰ τοῦ
οὐσονφρουκτοναρίου, καὶ τὸ μάλιστα δοκεῖ πως μᾶλλον ἔαντο
ποιήσασθαι πρόσοντα, δι' ὃν τὸν οἶκον ἐπηρροφθωσαι. ἔχει οὖν,
ὡς εἴησαν, τὴν τεγοτιόδουμ γεστόδουμ εἰ μέντος μὴ βούλεται
τὸν οὐσονφρουκτονοῦ ἔχειν ὁ λεγατοριος, ἐλευθεροῦται τῆς τοιαύ-
της ἀγωγῆς καὶ οὐδὲν τῶν περὶ τὸν οἶκον γεγενημένων ἀπατη-
θῆσται διπανημάτων, ἐπειδή, μήτε τὰ SARTA TECTA ποιεῖν
ἡγαγάζεται, εἰ ἐπίλιμως ἔχει ἀναχωρῆσαι τοῦ οὐσονφρουκτονοῦ,
καὶ ²⁾ προκατήρχθη περὶ τούτουν κατ' αὐτοῦ δικιστησιον, ὡς
δὲ οὐληπτὸν ἐν τῷ ζ διγ. φησιν,

ἀνων. εἰ καὶ γέγονε ποσὶ αὐτοῦ³⁾ προκάταρξις, ὡς
διγ. ξδ καὶ ξε'.

δύναται δὲ οὐσονφρουκτονάριος τὴν τητητικὴν ὑλην, ἡς ἔχει
τὸν οὐσονφρουκτονοῦ, καὶ παρὰ καρφὸν ἐπιτεμεῖν, τοντεστι καὶ
εἴτι πρὸς ἐπίδοσιν ἐπίτις ἐστιν αὐτὴν ἀπαδίδοσθαι. καὶ γάρ καὶ
τὸν ἔλαιων καρπὸν, εἰ καὶ ἀνεφθος⁴⁾ ἔτι τυγχανεῖ, καὶ
τὸν χόρτον ἀνεφθον⁵⁾ ἐκτέμων εἰς οἰκεῖον αφέσοτ ... πέρδος
δὲ οὐσονφρουκτονάριος.

πρόμνον τις καὶ σεκοτίδον ἐστηράμενος κληρονόμους τὸν οὐ-

XLV. Tum cibaria tum valetudinis impedia L. 45.
usufructuarius praestat. D. VII. I.

XLVI. Si testator iusserit, ut heres reficeret L. 46. §. 1.
insulam usufructui datam, ex testamento remedium D. eod.
adversus eum usufructuarius habet. (Princ.
deest.)

XLVII. Pompon. Si vero moram fecerit, L. 47.
etiamsi ususfructus morte usufructuarii interierit, he- D. eod.
redi eius tenetur in quantum eius interest.

XLVIII. Paul. Si absente usufructuario heres L. 48. pr.
negotiorum eius gerens reficiat, habet adversus eum D. eod.
negotiorum gestorum actionem: si tamen recedere
malit ab usufructu, a negotiorum gestorum actione
liberatur.

XLIX. Pompon. Fundi in usumfructum dati L. 48. §. 1.
D. eod.

suum vocabat, Praetor autem etiam emancipatum in
partem vocabat, forte ambiguitur
de hoc, sicuti de illo, quod de emphytenta dicitur, par-
ticularem interitum emphytentiae, perfectum domini
pericolo esse: potes enim particularem vocare dimidiae
partis lib. XVIII tit. 1
dig. 57.

98. [Steph. index l. 45]. Quemadmodum diurna
cibaria usufructuarius praestare debet servo, cuius
usumfructum habet, eodem modo, si in morbum incide-
rit, valetudinis impendia agnoscere debet. Hoc enim
etiam naturalem rationem postulare constat.

99. Anon. [ad l. 45]. Quid continueatur appellatione
victus discis lib. L tit. 16 dig. 43, 44. Lege dig. 15 [§. 2]
huius tit.

100. [Steph. παραγ. ad l. 46 §. 1 verb: ut heres
reficeret]. Hoc est, ut ea reficiat, quae ipse usu-
fructuarius reficeret legibus obstrictus foret, veluti sarta
tecta, vel quae neque usufructuarius neque proprietati-
rius reficeret cogitur, veluti ruinam imminentem vel si-
mili quid.

101. Anon. [ad l. 47]. Similiter dig. 36 in fine
et

102. [Steph. index l. 48 pr.]. Aedium quis usum-
fructum alicui reliquit: has aedes absente fructuario
heres reficeret, sumtibus factis, quos usufructuarius, si
aedes tenuisset, erogare necesse habuisse. Didicisti
autem dig. 7 [§. 2], usufructuarium ad modicam refectionem
compelli. Eos autem sumtus heres erogavit, non
ut largiretur usufructuario, sed negotia eius gerens:
negotiorum gestorum actionem heres adversus usufruc-
tuarium habet, licet vel maxime sibi magis prospicere
videatur, dum aedes reficit. Habet igitur, ut dictum
est, negotiorum gestorum actionem; si vero usumfruc-
tuum legatarius habere nolit, ab hac actione liberatur
nec ob sumtus in aedes erogatos convenietur, quando-
quidem nec sarta tecta habere cogitur, si paratus sit
ab usufructu recedere, licet lis propterea cum eo con-
testata sit, ut Ulpianus dig. 64 dicit.

103. Anon. [ad l. 48 pr.]. Etiamsi lis cum eo con-
testata sit, ut dig. 64, 65.

104. [Steph. index l. 48 §. 1]. Usufructuarius sil-
vam caeduam, cuius usumfructum habet, etiam intem-
pestive caedere potest, hoc est etiamsi adhuc spes sit
eam excrescere. Nam etiam olivarum fructum, licet
immaturus adhuc sit, et foenum immaturum caedens
in proprium lucrum usufructuarius verit.

105. [Steph. index l. 49]. Primum quis et Secundum

e) Expl. fol. 37. 30. Inc. fol. 26. 25.

f) Cod. o mobilam.

g) Cod. κατ.

h) Malim κατ' αὐτοῦ.

i) Cod. ἀνέφθ..

k) Cod. αὐτ' ..

θέντος καὶ ἡ τεμονιμένη ἄωρος πανσήμη ἥλη καὶ
ἡλαία καὶ χόρτος.

L. 49. ²⁾ Εἳν τεσσάρων κληρονόμων γραφέντων τοῖς δυοῖς
D. VII. 1. καταλειφθῆ ἀπὸ τῶν ὅλων δύο χοῆσις καρπῶν,
ἔκαστος αὐτῶν καθ' ἐτέρου τῶν βαρηθέντων εἰς ἄντα
τετραούγκιον ἔχει^{32).}

L. 50. [ν'.] Εἳν τοῦ ληγατευθέντος μοὶ πράγματος κε-
D. eod. λευσθῶ τὸ ἥμισυ τῆς χοῆσεως τῶν καρπῶν δοῦται
σοι, καὶ πρὶν ἡ δώσω σοὶ ἀναγκαῖας εἰς αὐτὸν ποιῆσω
δαπάνας, οὐκ ἀναγκάζομαι σοὶ παρασχεῖν, εἰ μὴ τὴν
ἀναλογίαν λάβω τῆς δαπάνης.

L. 51. [ν''.] Οὐκ ἰσχυρῶς ληγατεύεται μοὶ χοῆσις, ὅτε
D. eod. ἀποθάνω· εἰ γάρ καὶ εἶχον, ἐφθείρετο.

L. 52. [νβ'.] Τὰ δημόσια ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων δίδωσιν,
D. eod. εἰ μὴ ὁ διαθέμενος τὸν κληρονόμον ἐβάρησε τῇ δόσει
αὐτῶν.

L. 53. [νγ'.] Εἳν οἴκου ληγατευθῆ μοὶ χοῆσις, ἐφ' ὅσον
D. eod. οἰνοδήποτε μέρος αὐτοῦ σώζεται, τοῦ παντὸς ἐδά-
φους ἔχω τὴν χοῆσιν.

L. 54. [νδ'.] Εἳν ληγατευθῆ σοι χοῆσις ὑπὲρ αἰρέσεως
D. eod. καὶ ἡστημένης αὐτῆς πωλήσῃ μοὶ τὸ πρᾶγμα δὲ κλη-
ρονόμος χωρὶς χοῆσεως, εἰ μὲν ἔξελθη ἡ αἴρεσις,
σοὶ ἀνήκει ἡ χοῆσις καὶ, ἐὰν φθαρῇ, πρὸς τὴν δε-
σποτεῖαν ἐπιστρέψει· εἰ δὲ ἀπονήσει ἡ αἴρεσις, μένει

σούφρουκτον τοῦ οἰκείου ἀγροῦ ἐλεγάτευε τερτίῳ καὶ πονάρτῳ
τινὶ· τὶ δέοι ποιεῖν τοὺς λεγαταρίους ἢ παρὰ τίνος τὸν οὐ-
σόνφρουκτον λαμβάνειν; λέγει πομπάνος· κινέτω μὲν τέρτιος
κατὰ παῖδιν καὶ σεκούνδον τῶν κληρονόμων καὶ λαμβάνετω
ἥμισυ μέρος ἐξ ἀδιαστέου δηλονότι τοῦ οὐσούφρουκτον, ἀπὸ
μὲν τοῦ παῖδιν σὸν, ἀπὸ δὲ τοῦ σεκούνδον τὸ ἔπειρον¹⁾ δ'.
κινέτω δὲ καὶ πονάρτῳ κατὰ τὸν δόμοιον τρόπον καὶ ἀναλαμ-
βάνεται ποσῷ ἐπατέρευτον τῶν κληρονόμων ἀνά δ' μέρος τοῦ οὐ-
σούφρουκτον.

εἰ δύο τινὶ ἀπὸ δύο κληρονόμων οὐσούφρουκτος ληγατευθῆ,
οἱ δύο κατὰ δύο πινοῦσιν.

ἐάν τις οὐσούφρουκτον οὕτως ληγατεύσῃ· δίδωμι καὶ λη-
γατεύω τὸν οὐσούφρουκτον τούδε τοῦ πράγματος CUM
MORIETUR, τοιτέστοις ὅτε μέλει τελευτῶν, ἀχρότον τὸ ληγά-
τον· τότε γάρ ἀρχεται ὁ οὐσούφρουκτος, ὅτε καὶ δὴ συ-
στάτης φθειρεθεῖ²⁾ πέφυκεν.

καὶ γνῆ ἀνισχύων ἐπερωτάται προῖκα, πονηρούμενον³⁾, καθ'
ἡγάρ, ἐπερωτήσῃς εὐδίλακετα εἰς καιρὸν φρεγομένη⁴⁾·, καθ'
οὐ δὲ γάμος οὐνότην, ὡς βι. καὶ τι. γ' διγ. κα.

τὸ συντελεῖ δὲ οὐσούφρουκτουάριος ἔγνως διγ. ζ. συντελεῖ
δὲ οὐ μόνον τὸ παλαιὸν τέλος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ πανῆς ἐπικτού-
μενον, ὡς βι. μ' τι. β' διγ. κη⁵⁾.

ἔκαν οὐσούφρουκτον λεγατευθέντος οἰκίας τὸ πολὺ μέρος
αὐτῆς ἐπιτιηγή, μείνῃ δὲ τι ταῦτης, καὶ ἐλαχιστον, μένει τοῦ
παντὸς ἐδάφους ὁ οὐσούφρουκτος ποιῶντος οὐδὲν πτον. ση-
μεῖτο διὰ τὸ ἀδιατίτατα κείμενον ἐν τῷ λό. Ἐπειρὸν ἔστω, εἰ
ψιλοῦ τις ἐδάφους καταλέιπετε οὐσούφρουκτον, καὶ μέρος τοῦ
οὐσούφρουκτουάριος οὐκ ἔχοντα· τότε γάρ ἐπὶ τῷ μέρει
ἔχειν ἀπόλληται αὐτῷ δὲ οὐσούφρουκτος, ὡς ἔστι μαθέτων ἐξ
αὐτοῦ πομπάνοις ἐν τῷ δὲ τι. τοῦ παρόντος βι. διγ. ιδ' φησιν.

ἐνεστήσατο τις τινὰ κληρονόμον, ἀγροῦ τινος τὸν οὐσού-
φρουκτον ὑπὲρ αἵρεσιν λεγατεύεις τιτίω. μετα τὴν τε-
στάτορος τελευτὴν ἔτι τῆς αἵρεσεως ἡστημένης πέποκε δὲ κλη-
ρονόμος τὸν ἀγρον ουμπωνίω τινὶ καὶ ἐποδένεις δεδούκτο
οὐσούφρουκτον, τοιτέστοις παρακατεχηκὼς τὸν οὐσούφρουκτον.
τὸ ζητούμενον· ἀσθενούσης τῆς αἵρεσεως, ἡ ἔξερχομένης μὲν,

fructus est etiam silva caeda intempestive caesa
et olea et foenum.

Si quatuor heredibus scriptis duobus a reliquis
ususfructus legetur, unusquisque eorum adversus
utrumque oneratum in [quadrantem] actionem habet.

L. Si rei mihi legatae dimidiam ususfructus par-
tem tibi dare iussus sim, et antequam tibi praestem
necessarios sumtus in eam fecerim, non cogor tibi
praestare, nisi ratam sumtum partem accepero.

II. Non recte mihi ususfructus legatur, quum
moriar: nam periret, si vel eum haberem.

III. Publica usufructarius praestat, nisi testator
heredem praestatione eorum oneravit.

III. Si mihi insulae ususfructus legatus sit,
quandiu quaelibet portio eius remanet, totius soli
usumfructum habeo.

LIV. Si tibi ususfructus legatus sit sub condi-
tione et pendente ea heres mihi eam rem sine usu-
fructu vendiderit, si quidem extiterit conditio, usus-
fructus ad te pertinet et, si perierit, ad proprietatem
revertitur: sin autem defecerit conditio, apud here-

beredes instituit, et usumfructum fundi sui legavit Tertio
et Quarto. Quid facere oportet legatarios et a quonam
petere usumfructum? Dicit Pomponius: Tertius quidem
Primum et Secundum heredes conveniat et ab iis di-
midiam ususfructus partem pro indiviso scilicet petat,
a Primo quartam et a Secundo quartam: atque etiam
Quartus eodem modo agat et a quovis herede quartam
partem ususfructus petat.

106. [Cyr. l. 49]. Si duobus a duabus heredibus
usufructus legetur, uterque adversus utrumque agit.

107. [Steph. index l. 51]. Si quis usumfructum ita
legaverit: do lego illius rei usumfructum, quum morie-
tur, legatum inutile est: eo enim tempore incipit usus-
fructus, quo interit, qui iam constitutus est.

108. [Anon. ad l. 51]. Etiam mulier inutiliter do-
tem stipulatur, quum morietur: stipulatio enim in tempus
collata est, quo matrimonium non est, ut lib. XXIII
tit. 3 dig. 21 (20).

109. [Anon. ad l. 52]. Quae tributa praestet usu-
fructarius, didicisti dig. 7. Praestat autem non solum
antiquum tributum, sed etiam quod noviter impositum
est, ut lib. ... tit. ... dig. ...

110. [Steph. index l. 53]. Si ususfructus insulae
legatus sit, et maxima pars eius ceciderit, sed manse-
rit aliqua pars, licet minima, nihilominus totius soli
usufructus salvis manet. Nota hoc propter id, quod
indistincte dicitur dig. 34 [§. 2]. Aliud est, si quis nudi
soli usumfructum legaverit, et usufructarius parte ali-
qua non sit usus: tunc enim in ea parte usumfructum
amittit, ut discere est ex iis, quae Pomponius tit. 4 huius
libri dig. 14 dicit.

111. [Steph. index l. 54]. Instituit quis heredem,
et agri usumfructum Titio sub conditione legavit. Post
mortem testatoris pendente adhuc conditione heres
fundum Sempronio vendidit et tradidit deducto usu-
fructu. Quaesitus: si defecerit conditio, vel extiterit
quidem, sed modus evenerit, per quem interit ususfru-

32) Pessime hic locus tractatus est. In fine ἀγωγῆν deesse

videtur: et quadrans male redditus est per ιπταούγκιον,
quam vertendum esset τριτούγκιον.

1) Cod. ι, quae sigla ἥμισυ significat Sed forte scri-
ptum erat οὐ, quod ξειρον legendum est.

2) Cod. ἀρχεσθαι.

3) Cod. η.

4) Cod. εἰς πανὸν φανομένη.

5) Non invenio.

παρὰ τῷ κληρονόμῳ καὶ πάντα τὰ περὶ τῆς χοήσεως ἐπὶ αὐτῷ τραπταῖται. εἰ μέντοι διὰ τὸ ληγάτον ὑπεξείλεν ὁ κληρονόμος τὴν χοήσιν, ἀτονούσης τῆς αἱρέσεως ἀναγκάζεται δοῦναι μοι αὐτήν.³³⁾

dem manet et in eius persona omnia observantur
quae circa usumfructum obtinent. Si vero propter
legatum heres usumfructum exceptit, deficiente con-
ditione mihi eum praestare compellitur.

[νέ'.]	τέ	LV.	L. 55.
διὰ τὴν τουαύτην ἡλικίαν	χ[ρῆ-] σις] εἶναι.		D. VII. I.
[νέ'.] 'Εὰν ³¹⁾ ληγα[τευθῆ]	χρῆσις καὶ πέχορηται ἐπὶ ἑκατὸν	LVI.	L. 56. D. eod.
[νέ''.]	παρ ³ ἔμοι τῶν	LVII.	L. 57. D. eod.
χραφεντ (?) διὰ τροφὰς τῶν ἀπελευθέρων . . . καπ-	αν		
πεν	ὑποστρέψει		
νη'. SCAEVOL.	τῶν	LVIII.	L. 58. D. eod.
	προ μέντοι (?)		
	απ		
χρῆσις καρπῶν			
κατ ³ ἐν	ληγατεν		

τρόπου δὲ συμβιάνοντός την, δι' οὐ σβέννυθι πέφυκε μὲν ὁ οὐσούφρουκτος, τίνος αὐτὸν εἶναι τὸ οὐσούφρουκτον φαμεν, πότερον τοῦ κληρονόμου η̄ τοῦ τὸν ἀγρὸν ἦτο τὴν προπτει- ταιρίων ἡγοακτός; λέγει σκαεβίλις, εἰ μὲν ἔξιλθεν η̄ ἀίρεσις καὶ ἥρμος τῷ λεγαταῖς τῷ οὐσούφρουκτον^۱). εἴ δὲ ἀδεθ- νῆσε, τότε ὁ οὐσούφρουκτος μέγει παφα τῷ κληρονόμῳ, καὶ μιμεῖται λοιπὸν οὐσούφρουκτουσιών ὁ κληρονόμος περὶ τὴν τοῦ οὐσούφρουκτου φθογάν (τῇ γὰρ τελευτῇ αὐτοῦ καὶ κα- πίτις δεμιούροις φθείρεται), καὶ περὶ τὸ φυλάττειν αὐτὸν ἀπειρ εἴλασι φυλάττειν ὃ οὐσούφρουκτουσιών· μέμνηστο τοῦ κε^۲) διγ. πρὸς ἀπαύτοις δὲ τούτοις χρή καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ κληρονόμου καὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ^۳), τὴν προπτειταιρίαν ὥντα- μενον σκοπεῖν τε καὶ ἔξετάζειν διάθεσιν, καὶ ποιά διαθέσει τὸν οὐσούφρουκτον ὑπεξείλεγ^۴) ὁ κληρονόμος, ὅτε τῆς αἰρέ- σεως προτημενής πέπρασε τὸν ἄγρον. εἰ γὰρ διὰ τὸ ἐτεών αὐτοῦ, ὡς τεθεμάτιστοι, καταλειψθῆται λόγῳ λεγάτου καὶ δι- ἔτεον τι^۵) ὑπεξεῖλε [αὐτὸν], καὶ συνέβη τὴν αἴρεσιν ἀπονῆσαι, καὶ οὕτως οὐδὲν ἦτον πρὸς τὸν ἡγοακτα τὴν προπτειταιρίων μετέχεται ὁ οὐσούφρουκτος, εἰ γὰρ παρακατέχειν οὐκ ἀν- ιμεσχετο τὸν οὐσούφρουκτον ὁ κληρονόμος, εἰ μη ἐτέων ἐλη- ταιεύθη, ὅλλα μετα τῆς προπτειταιρίας ἐτραβίτευσεν ἀν αὐτον τῷ ἡγοακτο, δίκιων ἐστιν ἀσθενήσαντος τοῦ λεγάτου μετέ- χεσθαι τὸν οὐσούφρουκτον ἐπ̄ τὸν ἡγοακτήν.^۶)

*τοῦ ἀνων. τοῦτο τοῦ λέγει.
έσαν τις τινὶ ἔδόθαι τὸ ληγάτον καὶ τὰ
μάλιστα γάρ ἐγ τῇ τοῦ Ἰω[άννου] μηδὲν ἐστιν ὁ*

etus, cuius usumfructum esse dicemus, heredis an eius, qui fundum sive proprietatem emit? Dicit Scaevola: si quidem extitit conditio, ad legatarium pertinet si vero defecerit, tunc ususfructus penes heredem manet et sic heres ususfructarium imitatur, quod attinet ad interitum ususfructus (nam morte eius et capitis deminutione perit) et ad observationem eorum, quae usufructuarii observare solent: memineris dig. [27]. Insuper etiam mens heredis et eius, qui proprietatem ab eo comparaverit, spectanda et examinanda est, et qua mente heres usumfructum excepit, quum pendente conditione fundum venderet. Nam si propterea, ut positum est, quod alii loco legati relictus esset, [nec] ob aliam causam eum excepit, licet conditio defecerit, nihilominus ususfructus ad emtorem proprietatis transit. Nam si usumfructum heres non retinuisset, nisi alii legatus fuisset, sed eum emtori una cum proprietate tradidisset, aequum est infirmato legato usumfructum ad emtorem transire.

33) Expl. fol. 26, 25. Inc. fol. 127, 132.

³⁴⁾ Videbat mihi Jegere: *λόγος*, quod tamen non quadrat.

q) Corruptelam quivis videt.

u) Quid haec verba; *καὶ δι' ἔλεον τι*, sibi velint pescio

r) *Lege* ζξ'.

τε: καὶ οὐ δι^τ ἔτ.

s) Cod. αὐτοῦ τοῦ

v) Expl. fol. 26, 25. Inc. fol. 127, 132.

§ 2. Τὸ κέρδος τῆς κοπείσης καλάμου καὶ τοῦ πάλου τῷ τὴν χρῆσιν ἔχοντι ἀνήκει, ἐὰν ἐκ τούτων εἴθιστο διδοσθαι τέλος.

§. 1. Ἐὰν ἄλλος καὶ μὴ ὁ δεσπότης γέμηται, κινεῖ
κατ' αὐτοῦ ὅ τὴν κρῆσιν ἔχων· εἰ δὲ καὶ δύο περού-
τῆς δεσποτείας φιλονεκοῦσιν, ὁ τὴν κρῆσιν ἔχων

μελίτα ἐκ τῶν ἑκάστες μελισσῶν. λαμβάνει δὲ πρὸς τούτους καὶ τὸ μίσθωμα τῶν ὡς εἰκός ἐκ τοῦ τεστάτωρος μισθωθέντων, εἰ^κ) τούτο ιδικῶς εἶπεν ὁ τεστάτωρ. τί οὖν, εἰ μὴ τούτο εἶπεν; ἄφα ζημιοῦται ὁ οὐσούφευκτονάριος; οὐδὲμάριος; ἔξεστι γαρ οὐτῷ κατὰ μίμησην τοῦ ἀγοραστοῦ τὸν μισθωσάμενος ἐφύλαξεν τῆς μισθώσεως, εἰ μὴ ίδικως ὁ τεστάτωρ ὑπεξέιλεν ἑαυτῷ ἦτο τῷ πληρούματι αὐτοῦ. ἐάν γάρ τις πρόγυμνα μισθωθέν ἥδη πιστὰ τίνεις ὑγράσῃ, δύναται τὸν μισθωσάμενον ἐφύλαξεν τῆς μισθώσεως, πλὴν εἰ μὴ ίδικως ὁ πρόστις συνεφωνήσει μένοι τὴν μίσθωσιν ἐπὶ σχῆματος, ὥστε καὶ .. ἐντελ .. εἰ μὲν οὔτως εἶπεν ὁ τεστάτωρ^ο δίδωμι καὶ λεγατεύω τὸν οὐσούφευκτον τοῦδε τοῦ ἀγοραστοῦ πομπανῶ, ἐφ' ὃ μέντοι λαμβάνει τὸν λεγατάριον ἢ τὸν πληρούματον αὐτοῦ τοῦ τεστάτωρος τὸν κανόνικ τῶν παρ' ἐμοῦ μισθωθέντων χωρίων παρὸν τῶν μισθωσαμένων, λαμβάνει, μὲν τὸν κανόνα γα τὸ οὐσούφευκτονάριος ἡ ἀκληρογόμος παρ' αὐτῶν, ἐπ' ὅμιλης δὲ ἔχει τὴν μισθώσιν ἐπὶ σχῆματος ἐάν παρὰ τοῖς μισθωσαμένοις, εἰ δὲ μηδὲν εἶπεν ὁ τεστάτωρ, ἔξεστον αὐτῷ [μη]^κ εἱμένειν τῇ παρᾳ τοῦ τεστάτωρος γενομένη μισθώσει.

ἐν αὐτοις φ. ἀνάγ. βι. ιδ. τι. β' διγ. κέ λβ' | και βι. [α]) μγ' τι. ισ' διγ. η. ἐν μὲν γάρ τῳ ιδ' βι. δυοῖς τοῖς ἑταῖροις, ἐν δὲ τῷ μγ' βι. ἐναρτίως. ἀνάγ. και βι. λ' διγ. φιδ' και βι. κδ' τι. ιδ. διγ. κέ και ζ' θε. β' b).

[πρῶτος] τις ἐλεγάμενος οὐσούφρουκτον μαεβίῳ τινὶ τοῦ
..... α .. σεκούνδῳ τινὶ μὴ ἄν δευτότο .. καὶ φρούρῳ παῖδιος
ὅτι δε .. ὁ λεγατάριος τὸν οὐσούφρουκτον οὐδὲν ἦτορ ..

35) Expl. fol. 127, 132. Inc. fol. 113, 106.

36) Legebam initio folii: ξξετ. Fortasse: [ξκδι]ωξετ.

w) Expl. fol. 127, 132. Inc. fol. 113, 106.

x) Cod. *sig.*

y) Cod. κληρονόμου.

LIX.

Compendium caesae arundinis et pali ad usufructuarium pertinet, si ex his vectigal praestari consuetum est.

LX. *Idem.* Quilibet ususfructuarius si prohibitus vel delectus sit, de omnibus rebus occupatis agit: sed et si medio tempore alio modo intercederit ususfructus, utiliter agit de fructibus ante interitum perceptis.

Si alius non dominus possideat, usufructarius adversus eum agit: sed et si duo de proprietate litigent, usufructarius in possessione esse debet, et a

112. [Steph. index l. 59 §. 1]. Ad
haec etiam pensionem percipit locorum a testatore forte
locatorum, si hoc expresse testator dixerit. Quid igitur,
si non dixit? an iis privatur usufructarius? Minime:
nam potest ad instar emitoris conductorem a conductione
deicere, nisi specialiter testator sibi sive heredi suo
excepit. Nimur si quis rem ab aliquo iam locatam
emerit, conductorem a conductione repellere potest, nisi
specialiter vendor pactus sit, ut conductio in suo statu
maneat. Itaque si testator sic dixit: Do lego usumfru-
ctum illius fundi Pomponio, ita ut legatarius vel heres
ipsius testatoris canonem praediorum a me locatorum a
colonis percipiat, usufructarius vel heres canonem qui-
dem ab iis accipit, sed necesse habet conductionem
penes colonos intactam relinquere. Si tamen nihil te-
stator dixerit, licet ei recedere a locatione per testato-
rem facta.

113. *Enantioph.* [ad l. 59 §. 1]. Lege lib. XIX tit. 2 dig. 25 [§ 1] et 32 et lib. XLIII tit. 16 dig. 18. Nam lib. XIX similiter ut hic, lib. XLIII autem diverse. Lege etiam lib. XXX dig. 119 [120 §. 2] et

114. [Steph. index l. 60 §. 1]. Primus Maevio usumfructum legavit fundi, quem Secundus non dominus possidebat. Dicit Paulus, legatarium usumfructum

37) Abundat.

38) Etiam hic τὸ ξαλ supervacaneum esse videtur.

z) Nempe hoc supplendum.

a) Haec addo.

b) Non invenio.

διφείλει εἶναι ἐν νομῷ, καὶ λαμβάνει παρὰ³⁹⁾ τοῦ νομέως ἔγγυας, [ὅτι]⁴⁰⁾ οὐ κωλύεται ἐφ' ὅσον δικάζεται κεχρῆσθαι. εἰ δὲ αὐτῷ τῷ τὴν χοήσιν ἔχοντι ἐπάγεται ζῆτησις, ὑπεριτίθεται ἡ χοήσις· εἰ δὲ μὴ δοθῇ αὐτῷ περὶ τῶν καρπῶν ἀσφάλεια, ἐπιτρέπεται νέμεσθαι.

ξα'. NERAT. Οὐ δύναται κανὸν δικετὸν ἐπιθεῖναι τοῖς τοῖχοις ὁ τὴν χοήσιν ἔχων, οὐδὲ πληροῦν τὸ ἀρχθὲν ἔργον, καὶ ἄλλως αὐτῷ⁴¹⁾ οὐ δύναται χοήσθαι. οὔτε γὰρ ἔχει αὐτὸν χοήσις, εἰ μὴ ἐν τῷ συντσασθαι τὴν χοήσιν ἔκτεινον ἐπετρόπη.

ξβ'. TRYPI. Θηρεύειν ὁ τὴν χοήσιν ἔχων δύναται⁴²⁾ ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ ὕδεσι καὶ τῷ λαμβανόμενον αὐτοῦ γίνεται.

"Οσα μέντοι περικεκλεισμένα εὗδε θῆσα, γυμνάζειν οὐ μή καὶ φονεύειν δύναται. οὐ πάντως δὲ τὰ αὐτὰ, ἀλλ' ἐξ ἑκάστου γένους [ἄλλα τοσ]αῦτα[τα] φευρούμενης τῆς χρήσεως ἀποκαταστῆσαι ἀναγκάζεται. δοσα δὲ αὐτὸς ἐνέκλεισεν, ἡ αὐτομάτως ἐνέπεσε μετὰ τὴν σύστασιν τῆς χρήσεως, αὐτὸν γίνεται.

ξγ'. PAUL. Καὶ τὸ μὴ ὃν ἔμὸν ἐτέρῳ παραχωρεῖν

νεῦ νόσησον δηλορότι τινες κακεῖν καὶ εἰς τ.....^{c)} κανδύο τινὲς περὶ δεσποτείας φιλογεικῶσι καὶ ἔκτεινος ἁντὸν δεσπότην εἴναι φησὶν τὸν ἀρρών, χοή καὶ οὐτῶς παρὰ τῷ κατέστοτε καὶ λέγοντος ἁντὸν εἴναι δεσπότην δοθῆντα τῷ οὐσούφρουκτον τῷ λεγατισθι, καὶ ἀσφάλειαν αὐτῷ γενέσθαι, οἵτινες ἐφ' οὖσν περὶ δεσποτείας γυμνάζεται ζῆτησις, οὐδὲ ἐνχλήσει αὐτῷ οὔτε καλύπη αὐτὸν χοήσθαι τῷ οὐσούφρουκτῷ. ταῦτα μεν οὐν εἰ διποσέσωσα πρὸς ἔργον περὶ δεσποτείας ἥγωντετο· εἰ γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν οὐσούφρουκτονούσιν ἀποκαθίστησι καὶ νομίμο· τὸν ἄγρον ἐλέγει· αὐτῷ τῷ λεγατισθι^{d)} μη δικρέψειν τὸν οὐσούφρουκτον, τότε τὸν μὲν οὐσούφρουκτον τέως [οὐν] ἀποκαθίστησι, ἀσφαλίζεται^{e)} δὲ αὐτὸν, οὗσος λέβδος καρπούς, ἐφ' οἷσιν ἡ πρὸς αὐτὸν τὸν ποσούσουσα ἐλέγειν^{f)} καὶ τὸν οὐσούφρουκτονούσιν γυμνάζεται δίκη, μετὰ τὸ απ.....εραταρ... δικασθεῖσιν δὲ οὐσούφρουκτος ἀποκαθίστασθαι· εἰ δὲ μὴ βούλεται τὴν τοιαύτην αὐτούσιαν δούναι, τότε αὐτῷ μᾶλλον τῷ ληγαταφίῳ ἐπιτρέπει [νέμε]σθαι τὸν ἄγρον.

δ ἔχων οὐσούφρουκτον οἰκίας οὐ δύναται κανὸν δύνακα ἢ τοις κατώγεον τοῖς τοῖχοις ἐπιτιθέναι. τὸ ἀρχθὲν οἰκοδόμημα παρὰ τὸν τεστατιώδος οἰκοδομεῖν καὶ πληροῦν οὐ δύναται διατίθεντος διατίθεντος τοῦ προστιθέντος, καὶ μὴ δύνηται αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ τὴν οἰκοδομὴν διατίθεντος προξενοῦσι, ἀλλ' οὔτε αὐτὸν δὴ τὸν τόπον τὸν οὐσούφρουκτον ἔχει περοῦ^{g)} τὸ οἰκοδόμημα. ἀνάγν. τὸ α' διγ. τοῦ παρόντος τι.

τοῦ ἀγων. τοιεύτοις ὅστε καὶ πληρώσαι τὸ ἔργον καὶ ἔχειν τὸν οὐσούφρουκτον αὐτοῦ. ἀνάγν. βι. τε' τι. α' διγ. τε.

δύναται διατίθεντος οὐσούφρουκτονάδιος θηρῶν τε καὶ κυνηγετῶν ἔντε τοῖς ἀλλοῖς^{h)} καὶ αὐτοῖς. δη τοῖς ὅσοις τῆς κτήσεως, ης ἔχει τὸν οὐσούφρουκτον, καὶ καλῶς ἐν τις εἴτοι δύνασθαι αὐτὸν τοῦτο ποιεῖν. οὔτε δὲ τὸν καπτὸν οὔτε τὸν ἔλαφον, ὅνⁱ⁾ εἰ τῆς ἄγρας τύχοι λαβεῖν, ἴδιου^{j)} τὸν προπτειστὸν λαμβάνει· τοντέστιν οὐδὲ διαφέρει τὸ οὗτον ληφθεῖν τῷ προπτεισθι, ἀλλ' αὐτοῦ γίνεται τὸν οὐσούφρουκτοναδίον, τούτῳ μεν τῷ δικαίῳ τὸν οὐσούφρουκτον, τούτῳ δὲ καὶ τῷ φυσικῷ τῶν κτητεον λόγῳ· τὰ γάρ απὸ θηρίας λαμβανομένα τοῦ λαμβάνοντας γίνονται κατὰ τὸν φυσικὸν τὸν κτητεον γόμον. — βιβάσιον ἔστι τόπος, ἐν φ[έρεται]ται καὶ φυλάττεται τανα τὸν ζῶνταν τὸν τε κερδῶν καὶ τὸν ἀρξίον. τούτῳ εἰδὼς ἐλθεῖ τὸ προσκείμενον. ἀγροῦ τις ἐληγάτευσεν οὐσούφρουκτον. ἐν τούτῳ τῷ ἄγρῳ βιβάσιον ητοι μανδρα^{k)} τις ἦν ἐγκεκλε-

possessore fideiussores accipit, quod non prohibebitur uti frui, quamdiu iudicium manet. Sin ipsi usufructuario quaestio moveatur, ususfructus differtur: sed si ei non caveatur de fructibus, possidere permititur.

LXI. Nerat. Non potest usufructarius parietibus novum rivum imponere, nec consummare opus inchoatum, licet aliter eo non possit uti. Neque enim usumfructum eius habet, nisi in constituendo usufructu utrumque permisum est. L. 61. D. VII. I.

LXII. Tryp. Venari usufructarius potest in L. 62. pr. paludibus et montibus et, quod capit, eius fit. D. eod.

Quas vero feras inclusas invenit, exercere non §. I. etiam occidere potest. Non autem utique easdem, sed ex quo vis genere totidem alias amissi usufructu restituere cogitur. Quas vero ipse incluserit, vel sua sponte inciderint post constitutum usumfructum, ipsius sunt.

LXIII. Paul. Etiam quod meum non est, alii L. 63. D. eod.

nihilominus petere posse Et si duo de proprietate litigent et uterque se dominum fundi dicat, etiam sic ab eo, qui possidit atque se dominum dicit, ususfructus legatario praestari et caveri debet, quod eum, quamdiu quaestio de proprietate exercetur, non turbabit nec prohibebit uti frui. Haec si possessor cum alio de proprietate litiget: sin autem cum ipso usufructario litiget et sibi quidem fundum iure competere dicat, legatario autem usumfructum non competere, tunc usumfructum quidem interim non restituit, cavit autem, fructus, quos percepit, quamdiu inter ipsum possessorem et usufructuarium iudicium exercetur, post restitui: si tamen nolit eiusmodi cautionem dare, tunc ipsi magis legatario possidere permittit.

115. [Steph. index L. 61]. Qui usumfructum aedium habet, non potest novum rivum sive subtractionem parietibus imponere. Aedificium a testatore inchoatum extruere et perficere usufructarius non potest, licet non possit uti loco, in quo aedificium testator inchoavit; sed ne ipsius quidem loci usumfructum habet circa aedificium. Lege dig. 1 (44?) huius tit.

116. Anon. [ad l. 61]. Hoc est ut et perficiat opus et eius usumfructum habeat. Lege lib. XIX tit. I dig. 15 (?).

117. [Steph. index L. 62. 63]. Usufructarius venari potest in saltibus et montibus possessionis, cuius usumfructum habet: et probe aliquis dixerit eum hoc facere posse. Neque vero aprum neque cervum, quem forte venando cepit, propriis proprietarii capit: hoc est, quod ita capit, proprietarii non est, sed usufructuarii sit tam iure ususfructus quam naturali acquisitionis ratione: quae enim ex venatione percipiuntur occupantis sunt secundum ius naturale. — Vivarium locus est, in quo includuntur et custodiuntur animalia tam terrestria quam volucres. Hoc cognito accede ad propositum. Fundi quis usumfructum legavit. In hoc fundo vivarium quoddam sive μάνδρα erat, in qua animalia inclusa habebantur. (Μάνδρα proprie locus est

39) Cod. περὶ.

40) In Cod. deest.

41) Cod. αὐτό.

42) In Cod. videbatur esse οὐ δύναται.

c) Haec non bene habent; interim tamen utut legi, ita repreaesentavi.

d) Forte: εἰ γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν οὐσούφρουκτοναδίον ἀγωνίζεται, καὶ νομίμως τὸν ἄγρον ἐλέγειν αὐτῷ, τῷ δὲ λεγ.

e) Cod. ἀγωνίζεται.

Zachar. Basil. Supp.

f) Αν περὶ;

g) Αν οἰκοδόμης;

h) Cod. αὐ.

i) Cod. ἔλαφ.

k) In Cod. μέρδα scribi videbatur.

δύναμαι· τὴν γὰρ κρῆσιν τοῦ ἀγροῦ μον, ήν ἔτερος
ἔχει, παραχωρεῖν ἄλλῳ δύναμαι.⁴³⁾

L. 64. [ξδ'. Οὐλπιαν.] Καὶ μετὰ προκύταρχον ἀπολέ-
γων τὴν κρῆσιν⁴⁴⁾ ὁ τὴν κρῆσιν ἔχων οὐκ ἀναγκά-
ζεται τὸν οἰκον ἀνανεοῦν, ἐν οἷς ἡ τοιαύτη διπλάνη
αὐτῷ ἐπίκειται, ἄλλ' ἐλευθεροῦται.

L. 65. pr. [ξε'. Πομπων.] Εἰ⁴⁵⁾ μὴ ἡδα ἔργῳ αὐτοῦ ἡ
D. eod.

σμένα ἔχουσα τοὺς θῆρας. μάνδρος ἐστὶ κυρίας τόπος πατα-
χόθεν ἔγκοιλος¹⁾ τε καὶ κατωφρεγής ὑπὸ τὴν ὑπορύαιν ἔχον τὸ
βάθος, εἰς ὃν κατίστεις οἱ θῆρες αὐθίς εὐχερῶς ἀναβαίνειν
οὐ δύναται. ὁ τοιν ὀνοσοφρουστονάριος μεταστατικός δύναται μὲν γυμνά-
σιοι τοὺς θῆρας, οἵσοι κατὰ τὴν μάνδραν ἐνύγχανον, ἥρικα συνί-
σταται αὐτῷ ὁ ονοσοφρουστος, οὐκέτι δὲ καὶ ἀποσφάττειν.
οὗτοι γάρ τοῦ προπομπασίου εἰσίν. τοὺς μέντοι ἄλλους θῆ-
ρας, οὓς αὐτὸς ὁ ονοσοφρουστονάριος μεταστατικός δύναται τὸν
ονοσοφρουστον ἐνέλευσον ἡ αὐτὸς κατεσχήκως ἡ αὐτῶν τῶν
θῆρων . . . καὶ των ἡ καὶ ὅλη . . . μαγδ . . .
καὶ ἀποσφάττειν . . . αὐτῷ καὶ διαφέρει . . .
τιθεμεν . . . ναι τὸν ονοσοφρουστον καὶ . . .
τι . . . πρ . . . μεν . . . — — — — — οὐκ εἰσ . . .
καὶ τεο . . . θ . . . εμποδεῖ . . . δ . . . φενο . . .
ἀποσφάττειν τοὺς αὐτῷ διαφέροντας θῆρας, διὰ τὸ μὴ
εἰδέναι ποιὰ μὲν αὐτῷ ποια δὲ τῷ προπομπασίᾳ διαφέρει,
δύναται εἶναι μὴ τοιαῦτη περιπλεύεσθαι τὸν ονοσοφρουστονάριον
ἀδηλια, πάντας δὲ λέγεται αὐτῷ διαφέρειν τοὺς θῆρας συνυπο-
μένους τὸν ονοσοφρουστον, αὐτῷ ἐπ' αὐτῆς ἔχειν αὐτὸν ἡ αὐ-
τοὺς τοὺς θῆρας τοὺς ὅτε συνίσταται αὐτῷ ὁ ονοσοφρουστος
ἐγκεκλιεύμενος ἡ ἔτερος αὐτὸν ἡ . . . στενει . . .
μέντοι μετά τὸ οβεσθαι τὸν ονοσοφρουστον . . .
πληρ . . . τῶν θῆρων ἀριθμὸν, οἵσος ἡ καὶ ὅτε ὁ ου-
σοφρουστος συνίσταται . . . καὶ τὸ [μη] ὃ [ημέτερον] δυνά-
μεθα μεταφέρειν εἰς ἔτερον, εἰ γαρ εἰχον ἄγρον, οὐ τὸν ου-
σοφρουστον ἔτερω . . . [οὐ]λος δύναμαι τούτον τὸν ονο-
φρουστον ληγατε[νεύ] ἔτερω καὶ δογεῖσθαι, καὶ λαμβάνει²⁾
τούτον δ ληγατάριος ἔκεινος, ὡς τούτον ἐδωρήσαμε, οὐ τοῦ,
ἄλλ' ὅτε οβεσθεις αἴποιχωγησει τὸν προτέρουν ονοσοφρουστονα-
ρίον. τούτο γάρ δ οὐλπιανὸς ἐν τῷ ορθῷ διγ. φρον. ἐπιδέχεται
δὲ καὶ [τὸν] θεματισμὸν τὸ εἰσημένον, οὐτὶ [οὐ] ἔχων ἄγρον
πλέον τούτος, καὶ τὰ μάλιστα τῷ πλοτει τῆς δεσποτείας κρύ-
πται δ ονοσοφρουστος, καὶ ὅμως δύναται τὸν ονοσοφρουστον
αὐτοῦ τὸν ἄγρον παραχωρεῖν ἡ λεγατεύειν ἔτερον.
ἐναντιοφ. καίτοι εἴρηται βι. ν' τι. ιζ' διγ. νδ', ὅτι
οὐδὲν πλέον οὐ ἔχω δικαιού δύναμαι μετάγειν εἰς ἔτερον.

τοῦ αὐτοῦ. εἰ . . . [μη]σ' διγ. τοῦ β'^ο) τι. τοῦ καὶ βι.
οὐτὶ έχων ἄγρον πωλήσης μοι, μηδεὶς τοὺς ονοσοφρουστον
αὐτοῦ πιτει διαφέρειν, καὶ τούτον ἔγω πα[λι]ν δεδούκτο
ονοσοφρουστον τιτίο . . .
τιν προπομπασία . . . ονοσοφρουστον συνίστασθαι,
καθ ὃν καιμὸν ἀλλότριος ἡ . . . ζότιν οὐν εἰπεν διαφορῶν τῆς
δοκούσης ἐναντιωσεως. ἐν γάρ τούτῳ τῷ διγ. τοῦ ζ' βι.^ν)
δι παρασχούσιας τὸν πιο ἔτερω ὅτια οὐ[σοφρουστον] ἐμεων
ἔχων τὴν αὐτοῦ προπομπασίαν ἐώς τῆς αὐτοῦ λύσεως, καὶ τοῦ
ονοσοφρουστον λοιπὸν λυθέντος καὶ τῇ προπομπασίᾳ ἐνώθεντος
καλῶς ἀπο . . . φ . . . ζει τῷ πιο, αὐτοῦ παραχωρηθέντοι
ἐν δὲ τῷ καὶ βι. πιον ἡ λυθῆ^π) δ ονοσοφρουστος, ἐξεποιηθή
ἡ προπομπασία, καὶ λυθέντος δ ονοσοφρουστος ἐνόπιαι τῇ
αὐτῇ μηδὲν πιαζά τῷ κωρησαντι ἄλλα πιο ἔτερον.

οὐτὶ μὲν ἀναγκάζεται . . . οἴον τὰ σάρτα τέκτα καὶ
τὰς συμμέτους ἐπανωθάστεις, δῆλον ἡμῶν ἐκ τοῦ ζ διγ. γε-
γένηται. εἰ δὲ προκατηρχθῇ κατ' αὐτον περὶ τούτων δικασθῆ-
σιον, μήπω δὲ καταδίκη γενομένης ἐπιομός ἐστιν ἀναγκαζόμενος
τοῦ ονοσοφρουστον, καὶ οὐτον^τ) αποκύτειται μηδὲν ἀναγκαζόμενος
ποιειν τὰ τούτοις εἰσημένων. ση. οὐν αὐτὸ διά τὸ ἀδιαστάτως κει-
μενον ἐν τῷ ζ διγ. μεμνημένος καὶ τοῦ μηδιγ. καὶ ἀνύγ.
καὶ τὸ ἔξης διγ. ἔτερον ἐστιν, εἰ αὐτοῦ δ ονοσοφρουστονάριος

43) Expl. fol. 113. 106. Inc. fol. 179. 184.

44) Heimb: τὴν κρῆσιν.

1) Cod: ἴνκοιλο.

2) An: μηδεὶς εἴται δ ονοσοφρουστονάριος.

3) Cod: λαμβάνειν.

4) In Cod. legebam ιη̄.

cedere possum: nam fundi mei usumfructum, quem
alius habet, alii cedere possum.

LXIV. *Ulpian.* Post item quoque contestatam
usufructuarius usumfructum derelinquens domum re-
ficere non cogitur, in quibus easibus eiusmodi sumitus
ei incumbit, sed absolvitur.

LXV. *Pompon.* Nisi forte suo suorumque

undecunque cavus introrsum et declivis, fossam in
finibus habens, in quem si intraverint ferae, non pos-
sunt facile recēdere.) Usufructuarius igitur feras exer-
cere quidem potest, quae in vivario erant, quum usus-
fructus constitueretur; non autem occidere: hae enim
proprietarii sunt. Alias autem feras, quas ipse usu-
fructuarius constituto usufructu inclusit — — — — —
occidere feras sibi competentes,
quum non sciat, quae ipsius quaeve proprietarii sint,
aequum est usufructuarium hac incertitudine non cir-
cumscribi, sed omnino dicendum, feras ei competere
constituto usufructu, et necesse eum habere aut ipsas
feras, quae tempore ususfructus constituti inclusae
erant, vel alias in locum earum . . .
extincto usufructu . . . numerum ferarum, quantus erat, quum ususfructus con-
stitueretur. — Etiam quod nostrum non est, ad alium
transferre possimus. Nam si fundum habeam, cuius
usufructum aliis habet, tamen hunc usumfructum alii
legare et donare possum, eumque legatarius, cui eum
donavi, percipit, non statim, sed quum extinctus a
priore usufructuario discesserit. Hoc enim Ulpianus
dig. 72 dicit. Caeterum quod dictum est, etiam ad aliam
speciem referri potest. Nempe qui fundum pleno iure
habet, licet vel maxime amplitudine dominii ususfructus
obtengatur, tamen usumfructum fundi alii cedere vel le-
gare potest.

118. *Enantioph.* [ad l. 63]. Imo dicitur lib. L
tit. 17 dig. 54, quod non possum plus iuris, quam ipse
habeo, in alium transferre.

119. *Eiusdem.* [ad l. 63]. Dig. 46 tit. 2 lib. XXI
dicitur, si mihi fundum vendideris nec dixeris usum-
fructum eius Titii esse, egoque eum rursus deducto
usufructu || ususfructus constitui, quo tempore alienus
erat. Huius contrarii differentia affterri potest. Nam
in hoc dig. lib. VII is, qui usumfructum penes alium
constitutum cedebat, proprietatem retinebat, usquedum
solveretur, et deinde soluto usufructu et consolidato
cum proprietate recte . . . ei, cui cessus est: in
lib. autem XXI proprietas alienata est, antequam usus-
fructus solveretur, et postquam ususfructus solutus est,
consolidatur cum proprietate, quae iam non est cedentis
sed alius.

120. [Steph. index l. 64. 65 pr.] Quod cogitur . . .
velut sarta tecta et modicas refectiones, ma-
ifestum nobis factum est ex dig. 7 [§. 2]. Si vero
propterea iudicium contra eum acceptum est, et con-
demnatione nondum subsequita paratus est ab usu-
fructu recedere, etiam sic absolvitur nec quicquam eo-
rum, quae dicta sunt, facere cogitur. Notes igitur hoc
propter indistinctam propositionem dig. 7, et memineris

45) Cod. omissa inscriptione haec antecedentibus uno
tenore subiicit.

p) Expl. fol. 113. 106. Inc. fol. 179.

q) Cod: λυθῆται.

r) Cod: οὐτος.